

Santa Cecília

Xavier Orriols

El dia de Santa Cecília, que s'escau cada 22 de novembre, a Montserrat es fa una curiosa i ancestral cerimònia. Els escolans realitzen entre ells l'elecció de la terna de la qual en sortirà el *bisbetó*, un escolà que presidirà com abat mitrat la propera festa de Sant Nicolau de Bari, patró dels nens d'Europa. Amb aquesta festa s'inicia al nostre país el llarg període de celebracions hivernals marcades pel signe de la inversió rigorosa, que culminarà amb l'apoteosi carnavalesca. Aquesta festa és l'única supervivent de les que s'havien fet a la majoria de seus episcopals i constitueix un monument vivent de la cultura medieval.

No ens ha doncs d'estranyar que una de les institucions musicals més antigues d'Europa com és l'escolania de nens cantors del cenobi benedictí, comenci unes festes tan importants el dia de la santa patrona de la música, fet que també ens dóna la mesura de l'antiguitat i continuïtat de la festa dels músics per Santa Cecília.

Cecília és una santa romana, verge i màrtir que s'identifica amb una tomba de les catacumbes de Sant Calixt. Venerada ja per l'Església des dels primers segles, la seva diada es té per una festa de memòria obligada. Tanmateix l'advocació musical és molt més tardana i es produeix a causa de la interpretació que els artistes medievals fan de la narració de la vida de la santa a la Llegenda Àuria, el famós text hagiogràfic del dominic italià Jacobus de Voràgine, escrit el segle XIII, el qual va servir per fixar les iconografies de la majoria de sants i santes que es poden veure en els retaules medievals i renaixentistes.

Les iconografies de Santa Cecília, en les que la màrtir es representa tocant un instrument musical, generalment un organet portatiu, apareixen al segle XV. Aquest esquema des de llavors i fins ara mateix no ha deixat de reproduir-se.

El patronatge apareix en una societat gremialista, és a dir organitzada per gremis professionals, cadascun dels quals, en l'àmbit catòlic, s'articulava en un sant o santa protector que comportava determinades dignitats i rituals, però sobretot la festa gremial el dia del patró. Amb l'adveniment del capitalisme la majoria de festes gremials que no s'han transformat han desaparegut. La de Santa Cecília és un cas especial, perquè poc o molt, en un o altre indret, sempre s'ha anat celebrant, perquè de músics sempre n'hi ha hagut i esperem que n'hi haurà. Certament la celebració ha derivat cap els cercles educatius i els practicants amateurs, però la música regalada

en el declivi de la tardor, a la porta de l'hivern, ens alegra els cors, que bona falta ens fa.

Fa uns anys, l'aleshores ministre francès de cultura Jack Lang, es tragué de la mànega el que anomenà "Dia mundial de la música" i des de París estant hi va implicar també la UNESCO. Resulta que a França, arran de la seva famosa revolució ara fa dos segles i escaig, van liquidar, guillotina en mà, l'antiquíssim calendari cristià, que era i és un compendi de petges de civilitzacions en bona harmonia, per implantar el calendari de la Republique, que va durar una justa dotzena d'anys per desembocar en un sistema temporal laic i asèptic, sense cap emoció, reialme o república, com vulgheu, de l'avorriment festiu.

Potser per a pal liar-ho, es va triar com a jorn propici perquè els músics sortissin al carrer, oh casualitat! el 21 de juny, que és ni més ni menys just el solstici d'estiu, que nosaltres celebrem per Sant Joan des de la nit dels temps. Ací molts músics de bona fe s'hi sumen any rere any fent una versió estival de Santa Cecília, encara que un xic estressada per la seva situació en el calendari (exàmens, finals de curs, preparació de la revetlla, etc.). Seria bo que, nord enllà consideressin també el plàcid encant de la santa romana i tot el que representa, en la seva tradicional diada tardoral. Estaria bé.

Xavier Orriols
Novembre de 2005